

Versiune electronică: [V1.0]

Gabriel García Márquez

POVESTIRI

BLANCĂMAN CEL BUN, VÂNZĂTOR DE MIRACOLE

Din prima duminică în care l-am văzut, mi s-a părut că e ca o catârcă de ajutor de picador; avea bretele de catifea tighelite cu fir de aur, inelele cu pietre colorate pe toate degetele și coada de clopoței. Era cățărat pe o masă în portul Santa Maria del Darien, printre borcanele cu leacuri și ierburile tămăduitoare pe care chiar el le prepara și le vindea strigând cât îl ținea gura prin satele din Caraibi, numai că atunci nu încerca să vândă nimic indienilor soioși, ci tot cerea să i se aducă o viperă adevărată ca să dovedească pe propria-i piele puterea unui antidot inventat de el, singurul fără greș, doamnelor și domnilor, împotriva mușcăturilor de șerpi, tarantule, scolopendre și tot soiul de mamifere veninoase. Cineva care părea foarte impresionat de hotărârea lui făcu rost, nimeni n-a știut de unde, și-i aduse într-un bidon o viperă cu corn, una dintre cele mai primejdioase, dintre cele care înveninează mai întâi respirația, iar el scoase capacul cu atâta poftă, încât crezură cu toții că avea s-o mănânce. De îndată ce animalul se simți liber sări afară din bidon și-l mușcă de gât dintr-o forfecătură, luându-i pe loc aerul și împiedicându-l să-și continue oratoria și abia avu timp să-și bea antidotul când dispensarul acela de duzină se prăbuși peste mulțime și el se rostogoli pe jos cu uriașul său trup împrăștiat de parcă n-ar fi avut nimic pe dinăuntru, dar fără a-și opri răsul acela ce-i dezvelea toți dinții de aur. Zgomotul a fost pesemne colosal, căci un cuirasat din nord care se afla la chei cam de vreo douăzeci de ani într-o vizită de curtoazie, declară carantină ca să nu se răspândească la bord veninul viperei, iar lumea care prăznuia Duminica Floriilor ieși de la slujbă cu ramurile sfințite, căci nimeni nu voia să piardă spectacolul cu cel mușcat de viperă care prinsese să se umfle de

aerul morții, fiind de două ori mai gras decât fusese, spumegând fiere și găfâind prin toți porii, dar răsând încă atât de plin de viață în el, încât clopoțeii îi sunau pe tot trupul. Umflătura făcu să-i plesnească șireturile jambierelor și cusăturile hainelor, degetele îi ajunseră ca niște cârnați sub presiunea inelelor, căpătă culoarea cerbului în saramură, așa că toți cei care văzuseră un om mușcat de viperă, deși știau că putrezea înainte de a muri și rămânea atât de fărâmițat, că trebuia strâns cu lopata ca să-l bage într-un sac, se gândeau totuși că și în starea de rumeguș în care se afla avea să râdă mai departe. Faptul era atât de necrezut, încât pușcașii marini se cocoțară pe punțile vasului ca să-i facă poze în culori cu aparate de fotografiat de la distanță, însă femeile care ieșiseră de la slujbă le năruiră planurile, căci acoperiră muribundul cu o pătură și-i puseră deasupra ramurile sfântite, unele fiindcă nu doreau ca pușcașii să profaneze corpul cu mașinării de adventiști, altele pentru că se temeau să-l mai vadă pe idolatrul acela care era în stare să-și dea duhul prăpădindu-se de răs, iar altele ca să vadă dacă reușeau astfel ca măcar sufletul să i se golească de venin. Toată lumea îl socotea mort când dădu la o parte ramurile cu o mișcare a brațelor, încă pe jumătate buimac și sleit de puteri din pricina momentelor grele, însă reușind să îndrepte masa fără ajutorul nimănui, se urcă iar pe ea ca un crab, și iată-l din nou strigând că antidotul acela era într-adevăr mâna lui Dumnezeu într-un borcânaș, cum văzuserăm cu toții cu ochii noștri, deși costa numai două parale fiindcă el nu-l inventase ca să facă afaceri, ci pentru binele omenirii, și ia să vedem cine a spus unul, doamnelor și domnilor, dar atât vă rog, nu vă îngrămădiți că e de-ajuns pentru toată lumea.

Bineînțeles că se îngrămădiră și pe bună dreptate, căci până la urmă n-a ajuns pentru toți. Până și amiralul de pe cuirasat își luă un borcânaș, convins de vânzător că era bun și împotriva gloanțelor otrăvite ale anarhiștilor, iar membrii echipajului nu s-au mulțumit doar să-i facă, fiind cocoțat pe masă, pozele în culori pe care nu i le-au putut face mort, ci l-au mai și pus să le semneze autografe, până îl apucară cărceii sucindu-i brațul. Era aproape noapte și rămăseserăm în port doar cei mai descumpăniți, când el căută cu privirea un ins cu mutră de prost ca să-l ajute să-și strângă borcanele și de bună seamă își aținti ochii asupra mea. A fost parcă privirea destinului, nu numai al meu, ci și al lui, căci a trecut de atunci mai bine de un veac și amândoi ne mai amintim încă de parcă ar fi fost duminica trecută. Fapt este că în vreme ce

îi băgăm spițeria de bâlci în cufărul acela cu căptușeală de purpură ce părea mai curând mormântul unui erudit, el îmi dibui pesemne pe dinăuntru o lumină pe care n-o deslușise înainte fiindcă mă întrebă urâcios cine ești tu, iar eu i-am răspuns că eram singurul orfan de tată și de mamă căruia nu-i murise încă părintele, iar el izbucni într-un hohot de râs mai zgomotos decât cele cu veninul și mă întrebă apoi ce faci în viață, iar eu i-am răspuns că nu mai făceam nimic altceva în afară de faptul că trăiam, pentru că orice altceva nu merită osteneala, și râzând cu lacrimi mă întrebă care-i știința pe care mi-aș dori s-o cunosc cel mai mult pe lume, și asta a fost singura dată când i-am răspuns nu în gluma, ci de adevărat, că doream să fiu ghicitor, și atunci n-a mai râs, ci mi-a spus parcă gândin-du-se cu glas tare că pentru asta-mi lipsea puțin, căci aveam deja esențialul, adică mutra de prostănac. Chiar în noaptea aceea vorbi cu tatăl meu și pentru un real jumată și niște cărți de joc de prevestit adultere mă cumpără pentru totdeauna.

Așa era Blancăman cel rău, căci cel bun sunt eu. Era în stare să convingă un astronom că luna februarie nu era altceva decât o turmă de elefanți invizibili, dar când norocul îl părăsea avea o inimă de piatră, în timpurile lui de glorie, era priceput la îmbălsămarea viceregilor, și se spune că le făcea o față atât de autoritara, că ani în șir continuau să cârmuiască mai bine ca atunci când erau vii și că nimeni nu se încumeta să-i îngroape până când el nu le reda chipul de mort, dar faima i se nărui când scorni un joc de șah ce nu se sfârșea niciodată și care-l făcu pe un capelan să înnebunească și pricinui două sinucideri ilustre. Astfel decăzu încetul cu încetul de la tălmăcitor de vise la hipnotizator pe la aniversări, de la cel care scotea măsele prin sugestie la vraci de bâlci, așa încât pe vremea când ne-am cunoscut îl priveau chiorș până și piratii. Ne duceam de răpă cu taraba noastră cu drăcovenii, iar viața ne ajunsese un zbucium fără sfârșit tot încercând să vindem supozitoarele fermecate ce-i făceau invizibili pe contrabandiști, picaturile secrete pe care soțiile evlavioase le vărsau în ciorba soților olandezi ca să le inspire teama de Dumnezeu, și tot ce-ați mai vrea sa cumpărați din proprie dorință, doamnelor și domnilor, fiindcă asta nu-i o poruncă, ci un sfat, și la urma urmelor nici fericirea nu-i o obligație. Totuși, oricât ne-am fi prăpădit de râs de năzdrăvăniile lui, adevărul e că doar cu chiu cu vai ne ajungea pentru mâncare, iar ultima-i nădejde se întemeia pe vocația mea de ghicitor. Mă încuia în cufărul ca un coșciug

deghizat în japonez, legat cu lanțuri de tribord pentru ca să mă străduiesc să fac pe ghicitorul, în timp ce el siluia gramatica tot căutând felul cel mai nimerit de a convinge lumea de noua sa știință, și iată aici, doamnelor și domnilor, făptura asta chinuită de licuricii lui lezechiel, iar dumneavoastră care ați rămas cu aerul ăsta neîncrezător întipărit pe față ia să vedem dacă vă încumetați să-l întrebați când o să muriți, dar niciodată n-am izbutit să ghicesc nici în ce zi eram, așa că el mi-a luat orice nădejde c-aș ajunge ghicitor, fiindcă toropeala digestiei îți afectează glanda prevestirilor, și după ce îmi sparse capul cu o lovitură de ciomag ca să-și îndrepte norocul hotărî să mă ducă la tata ca să-i dea banii înapoi. Totuși, cam pe atunci i s-a năzărit să găsească aplicații practice ale electricității suferinței și începu să fabrice o mașină de cusut ce funcționa conectată cu ventuze la acea parte a trupului care durea. Intrucât eu îmi petrecusem noaptea tânguindu-mă din pricina bătailor pe care mi le dădea ca să alunge nenorocul, a trebuit să mă mai țină ca să-și verifice pe pielea mea descoperirea și astfel întoarcerea mi s-a tot amânat, iar lui îi reveni buna dispoziție, până când mașina funcționa atât de bine, încât nu numai că ajunsese să coasă mai frumos ca o novice de la mănăstire, ci pe deasupra mai și broda păsări și flori după poziția și intensitatea durerii. Așa ne petreceam vremea, convinși de victoria noastră asupra nenorocului, când ne-a ajuns vestea despre comandantul crucișătorului care voise să repete la Philadelphia experiența cu antidotul și se prefăcuse în marmeladă de amiral în prezența statului său major.

N-a mai răs multă vreme. Am fugit prin defileuri știute doar de indieni și cu cât ne simțeam mai pierduți, cu atât mai deslușit răzbeau până la noi zvonurile că pușcașii marini ne invadaseră patria sub pretextul de a stărpi frigurile galbene și, în trecere, decapitau orice negustor de vechituri întâlnit în cale și nu doar pe cei băștinași din precauție, ci și pe metiși din distracție, pe negri din obișnuință și pe hinduși pentru că erau îmblânzitori de șerpi, iar apoi au ras de pe fața pământu-lui fauna și flora și ce mai reușiră din regnul mineral, pentru că specialiștii lor în problemele noastre îi învățaseră că lumea din Caraibi avea darul să-și schimbe natura ca să-i înșele pe americani. Eu nu pricepeam de ce erau atât de înverșunați și nici de ce eram noi atât de speriați, până când ne-am aflat la adăpost, ocrotiți de vânturile veșnice din Guajira și abia acolo el a avut curajul de a-mi mărturisi că antidotul lui nu era altceva decât rubarbă și terebentină, dar că-i

plătise jumătate de real unui individ ca să-i aducă șarpele acela fără venin. Ne-am adăpostit în ruinele unei misiuni coloniale, amăgindu-ne cu speranța că vor trece pe acolo contrabandiștii, oameni de încredere și singurii în stare să se aventureze sub soarele de argint-viu din pustietățile acelea de salpetru. La început mâncam salamandre afumate cu ierburi de prin dărâmături și încă ne mai ardea de răs când încercărăm să mâncam jambierele lui fierte, însă până la urmă mâncărăm chiar și pânzele de păianjen din fântâni și abia atunci ne-am dat seama cât de mult ne lipsea lumea. Deoarece eu nu cunoșteam pe vremea aceea nici un leac împotriva morții, m-am culcat pur și simplu pe partea care mă durea mai puțin, în timp ce el delira amintindu-și de o femeie atât de gingașă, că putea trece suspinând prin pereți, dar și amintirea aceea născocită era un artificiu al iscusinței lui menit să înșele moartea cu suferințe din dragoste. Totuși, în ceasul când trebuia să fi murit, veni lângă mine mai viu ca niciodată și-și petrecu toată noaptea veghindu-mi agonia, cugetând atât de adânc, încât n-am reușit nici până acum să știu dacă ceea ce șuiera printre ruine era vântul ori erau gândurile lui și, înainte de a se crăpa de ziuă, îmi spuse cu aceeași voce și cu aceeași hotărâre de odinioară că acum cunoștea adevărul, și anume că eu îi. schimbasem iar norocul, așa că leagă-ți bine pantalonii căci așa cum mi l-ai strâmbat, tot așa ai să mi-l îndrepti.

Astfel se întâmplă că atunci pieri și puțină dragoste pe care i-o mai purtam. Mă despuie de ultimele zdrențe pe care le mai aveam, mă înfășură în sârmă ghimpată, îmi frecă rănila cu piatră de salpetru, mă puse în saramură în propriul meu ud și mă spânzură de glezne să mă macereze soarele și încă mai striga că tortura aceea nu era de-ajuns ca să-i împlânzească pe urmăritori, în cele din urmă m-a lăsat să putrezesc în propria-mi murdărie, în carcera de penitență unde misionarii coloniali îi îndreptau pe drumul cel bun pe eretici, și cu perfidia de ventriloc ce încă-i prisosea prinse a imita țișetele animalelor care se mănâncă, foșnetul sfeclei coapte și susurul izvoarelor, spre a mă chinui cu iluzia că muream de sărăcie în paradis. Când, în sfârșit, contrabandiștii îl aprovizionau, cobora în temniță să-mi dea cât de cât de mâncare ca să nu mă lase să mor, dar apoi își lua revanșa pentru pomana aceea smulgându-mi unghiile cu cleștele și pilindu-mi dinții cu piatră de măcinat, singura-mi speranță fiind ca viața să-mi dea timpul și norocul de a mă putea răzbuna pentru asemenea ticăloșii prin chinuri și mai crunte. Eu însumi mă

miram că eram în stare să îndur duhoarea propriei mele putrefacții și mai îmi și arunca resturile de la masa lui, iar prin colțuri îmi azvârlea bucăți de șopârle și de ulii în descompunere pentru a-mi otrăvi cu totul aerul temniței. Nu știu cât timp trecuse când mi-a adus leșul unui iepure ca să-mi arate că mai bine îl arunca să se strice decât să mi-l dea să-l mănânc și atunci mi-am pierdut de tot răbdarea rămânându-mi doar ura, încât am apucat iepurele de urechi și l-am izbit de zid cu iluzia că era el și nu animalul cel care se va strivi, și atunci se întâmplă ca într-un vis, fiindcă iepurele căpătă viață cu un țipăt de spaimă, și se mai și întoarse la mine zburând prin aer.

Și astfel începu viața mea în stil mare. De atunci colind lumea tămăduindu-i pe cei cu friguri pentru doi pesos, redându-le vederea orbilor pentru patru și jumătate, scoțând apa din hidropici pentru optsprezece, întregindu-i pe mutilați pentru douăzeci dacă sunt din naștere, pentru douăzeci și doi. dacă sunt așa după vreun accident sau vreo încăierare, pentru douăzeci și cinci dacă sunt din pricina războaielor, cutremurelor, debarcării pușcașilor marini sau a oricărui alt soi de dezastru public, îngrijindu-i pe bolnavii obișnuiți cu ghiotura după o învoială anume, pe nebuni după nebunia lor, pe copii pentru jumătate de preț și pe proști pe degeaba, și să vedem cine se încumetă să spună că nu-s un binefăcător, doamnelor și domnilor, și acum într-adevăr, domnule comandant al flotei douăzeci, puteți ordona băieților dumneavoastră să dea la o parte baricadele să treacă omenirea suferindă, leproșii la stânga, epilepticii la dreapta, damblagii unde nu stau în drumul nimănui, și acolo, în spate, cei cu betesuguri mai ușoare, numai că vă rog să nu vă îngrămădiți, că nu răspund dacă vi se încurcă bolile și vă vindecați de ceea ce nu suferiți, și să cânte muzica mai departe până când se încing alămurile și pocnesc petardele, până când se înflăcărează îngerii și rachiul omoară gândurile, și veniți cu toții, servitoare slute și echilibriști pe frânghie, parlagii și fotografi, că totu-i pe socoteala mea, doamnelor și domnilor, fiindcă s-a zis cu faima rea a Blacamanilor, și astfel se iscă un tărăboi de pomină. Și o sa vă fac să adormiți folosind tehnică deputaților, pentru cazul că o să dau greș și unii ajung într-o stare mai proastă decât erau. Singurul lucru pe care nu-l fac e să-i înviez pe cei morți, pentru că de cum deschid ochii îl omoară plini de furie pe cel care le tulbură liniștea, și la urma urmelor cei care nu se sinucid mor încă o dată din pricina dezamăgirii. La început se tot ținea după mine un alai de înțelepți

ca sa cerceteze temeiul îndeletnicirilor mele, și când și-au dat seama m-au amenințat cu infernul lui Simon Magicianul, sfătuindu-mă să duc o viață de penitență ca să ajung sfânt, însă eu le-am răspuns fără a le disprețui autoritatea că tocmai în acest fel începusem, cu penitența. Adevărul e că nu câștig nimic ajungând sfânt după moarte, căci eu sunt artist, și tot ce vreau e să rămân în viață ca să mă bucur de rabla asta decapotabilă cumpărată de la consulul pușcașilor marini, cu șoferul ăsta din Trinidad, fost bariton la opera piratilor din New Orleans, de cămășile mele de mătase naturală, loțiunile mele orientale, dinții mei de topaz, pălăria mea de diavol și ghetetele mele în două culori, dormind fără deșteptător, dansând cu reginele frumuseții și năucindu-le cu retorica mea de dicționar, fără să mă prăpădesc cu firea dacă într-o miercuri de Păresimi virtuțile îmi slăbesc, căci pentru a duce mai departe viața asta de ministru mi-e de-ajuns mutra mea de prost și pe deasupra îmi și prisosește droaia de dughene pe care le am de aici și până dincolo de asfințit, unde aceiași turiști care ne urmăreau pentru treaba cu amiralul se îmbulzesc acum pentru poza mea cu autograf, almanahurile cu versurile mele de dragoste, medaliile cu profilul meu, fâșii din îmbrăcămintea mea, și toate astea fără toropeala vitejească de a sta zi și noapte în chip de sculptură ecvestră din marmură și acoperit de găinaț de rândunele, precum eroii neamului.

Păcat că Blancăman cel rău nu poate adevăra povestea asta ca să vedeți că nu-i nimic scornit. Ultima oară când a fost văzut de cineva pe lumea asta își pierduse până și tinichelele fostei lui splendori și avea sufletul pustiit și oasele frânte de vitregiile deșertului, dar îi mai rămăsese o pereche de clopoței, și apărură din nou în duminica aceea în portul Santa Măria del Darien cu veșnicul său cufăr ca un coșciug, doar că atunci nu mai încerca să vândă nici un antidot, ci cu glasul găuit de emoție tot cerea ca pușcașii marini să-l împuște în public spre a dovedi pe propria-i piele virtuțile de a readuce la viață ale acestei creaturi supranaturale, doamnelor și domnilor, și chiar dacă dumneavoastră aveți cu prisosință dreptul să nu mă credeți după ce mi-ați îndurat atâta amar de vreme șmecheriile ticăloase de șarlatan și falsificator, vă jur pe osemintele mamei că demonstrația de azi nu-i cine știe ce născocire, ci adevărul-adevărat, iar dacă mai aveți vreo îndoială uitați-vă cu luare-aminte că acum nu mai râd ca atunci, ci abia îmi stăpânesc plânsul. Ca să fie și mai convingător, își descheie cămașa cu ochii înecați de lacrimi și se

bătu cu pumnul în piept spre a arăta locul cel mai potrivit unde să fie împușcat, și totuși pușcașii marini nu se încumetau s-o facă, temându-se că s-ar face de râs și mai tare în fața mulțimii adunate în ziua aceea de duminică. Cineva care poate că nu uitase potlogăriile de odinioară făcute de Blancáman izbuti să-i aducă într-o cutie de tablă, nimeni nu știe de unde, niște rădăcini de lumânărică ce ar fi fost de-ajuns să scoată la suprafață toți peștii din Caraibi, iar el le-a desfăcut cu atâta poftă de parcă avea într-adevăr de gând să le mănânce și chiar le-a și mâncat, doamnelor și domnilor, dar vă implor nu vă lăsați cuprinși de milă și nici nu vă rugați pentru odihna sufletului meu, căci moartea aceasta nu-i decât o călătorie pe lumea cealaltă. De data aceea a fost atât de cinstit, încât n-a mai apelat la horcăieli teatrale, ci s-a dat jos de pe masă ca un crab, căutând pe pământ după primele dibuieli locul cel mai demn unde să se culce și de acolo mă privi ca o mamă și-și dădu duhul în propriile-i brațe, stăpânindu-și încă lacrimile de bărbat și zvârcolindu-se în toate chipurile pradă tetanosului veșniciei. De bună seamă a fost singura dată când știința mea a dat greș. L-am vârat în cufărul acela de dimensiuni prevestitoare unde a încăput pe de-a întregul, am pus să i se facă o slujbă pentru morți ce m-a costat cincizeci de dubloni în loc de patru, fiindcă oficiantul avea veșminte aurite și mai erau și trei episcopi care stăteau jos, am poruncit să se ridice un mausoleu împărătesc pe o colină ce se bucura de vremea cea mai frumoasă a mării, cu o capelă pentru el singur și o placă de fier unde stătea scris cu slove mari gotice că aici zace răposatul Blancáman, pe nedrept numit cel rău, cel care i-a înșelat pe pușcași și victimă a științei, și când am socotit că prin aceste onoruri i-am cinstit îndeajuns virtuțile, am început să mă răzbun pentru ticăloșiile lui, și atunci l-am înviat în mormântul lui blindat, lăsându-l acolo să se zvârcolească îngrozit. Aceasta s-a întâmplat cu mult timp înainte ca Santa Marfa del Darien să fie devastată de furnicile carnivore, dar mausoleul a rămas neatins pe colină, la umbra dragonilor ce urcă să doarmă în bătaia vânturilor oceanice, și ori de câte ori ajung pe meleagurile acelea îi duc un automobil înțesat de trandafiri și mi se frânge inima de durere pentru virtuțile lui, dar apoi îmi pun urechea pe placa de fier să-l aud plângând, printre rămășițele cufărului năruit, și dacă a murit, îl înviez din nou, căci tâlcul pedepsei e să rămână viu în mormânt cit timp voi trăi eu, adică în vecii vecilor.

1968